

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

КУЛТУРА КЊИГЕ КОД МАЊИНА У ВОЈВОДИНИ

За књигу би се могло рећи да је микромодел целокупне културе, будући да су сва достигнућа културе утиснута у књизи. Она акумулира целокупно, вишевековно људско искуство, а читање је сам живот књиге, те је њена судбина у попуности везана за феномен читања. Антропологија књиге и читања присутна је и код већинских и код мањинских народа. Културни „отисак” једних и других, сачуван у књизи и завештан за наредна поколења, свакако је различит и има своје специфичности, које такође треба сагледати, нарочито у мултикултуралној Војводини. Радови за часопис планирани у контексту ове теме баве се распрострањеношћу и специфичним развојем културе књиге и читања код појединих мањина у Војводини (Румуна, Мађара, Немаца итд.), почев од средњовековних библиотека па све до данас. Војводина је још од Аустроугарске монархије представљала средину за чије је поднебље била карактеристична вишејезичност, а међусобна комуникација њених грађана увек се одвијала на више језика, како у усменој тако и у писменој форми. У контексту развоја културе радови сагледавају историјски напредак у формирању мањинског интелектуалца у Војводини, појаву институција која је резултат интелектуалног активизма, али и појаву првих часописа и писаца у Војводини који су допринели развоју менталитета и културе мањинских заједница на овом простору. Даје се осврт и на интеркултуралност мањинских књижевности и утицај преводаштва на међусобно упознавање и формирање слике о суседима. Сагледавањем утицаја мањинског издаваштва на афирмисање мањинских језика и развоја књижевности, приказале су се историјске околности у којима се објављивљивала и читала књига код мањинских заједница у Војводини. Формирање мањинских библиотека као кућа мањинског памћења, ширење читалачке публике, праћење развоја књижевности мањина у Војводини у светлу издаваштва и преводачка делатност у администрацији, образовању, верским пословима, а првенствено у публицистици и књижевности, одиграли су

важну улогу у мултикултурном друштву, у коме су се сусретали различити језици, различите културе, обичаји, вероисповести, али је то друштво функционисало на принципима који су омогућавали међусобно уважавање и сарадњу свих оних који су живели у њему, без обзира на различитости које су у њему биле присутне. У овом поглављу обрадили смо посебну пажњу на начин живота појединих мањинских заједница у Дунавској бановини, нацификованих путем књига и просвете, затим на прве преводе на поједине мањинске језике, пре свега с немачког и српског језика, који су се појавили у 18. веку за потребе државне администрације, образовања или црквених послова, а временом добили на квалитету и разноврсности захваљујући делатности првих врхунских интелектуалаца из периода касног просветитељства.

Тло данашње Војводине је и током средњег века било културно и цивилизацијско раскршће, а библиотеке на њеном тлу уживале су велики углед, било да се радило о римокатоличким самостанима или пак о српским православним храмовима и њиховим ктиторима. Који су рукописи и религијске књиге сачувани у војвођанским манастирима, какав је контекст њиховог настајања или нестајања, али и чувања до данашњег дана, као и њихова садржина, важни су за разумевање развоја културе књиге, новинарства, библиотекарства и колекционарства у контексту мултикултуралног друштва.

Целокупни живот мањина у Војводини доследно се таложу у књизи, а на почетку 21. века свакако се јавља потреба да се осврнемо на фазе њеног развоја које су одредиле њен карактер, правац и специфичности.